

Vse spise, v oceno poslane
kajige itd. je pošiljati na
uredništvo — naročnino,
reklamacije in vse admi-
nistrativne stvari pa na
upravljanje v Ljubljani,
Učiteljska tiskarna, Fran-
čiščanska ul. 6/L. Vse po-
sljatve je pošiljati franko.
Reklamacije so proste po-
štnine. Kopisov ne vr-
čamo. Telefon uredni. 312.

UČITELJSKI TOVARNIK

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
Ljubljana, Strossmayerjeva ulica,
II. drž. gimn. (Bnj.)
1058

Izhaja vsak četrtek. Na-
ročnina znaša za neorga-
nizirane 40 Din., za inozem-
60 Din. Posamezna štev.
1 Din. Članstvo „Pov. UJU
„Ljubljana“ ima s člana-
čano naročnino
se in re-
eh vrst je
50 od petih
ai davek pe-
sek. ur. 11.197.

Klerikalni šef prosvete uničuje prosvetni napredek učiteljstva.

Vsi šolski svet.
Stev. 16.153. Ljubljana, dne 16. dec. 1919.
Zborovanje učiteljskih društev;
pouka prost dan.

Vsem
okrajnim (mestnim) šolskim svetom v
Sloveniji.

Na vprašanje nekega šolskega sveta,
so li dnevi ob zborovanjih učiteljskih dru-
štev prosti pouka, naročam vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom, naj obvestijo
vsa šolska vodstva in učiteljska društva v svojem območju o nastopni odredbi:

Dnevi ob zborovanjih učiteljskih dru-
štev so prosti pouka in sicer z izrečnim
poudarkom le za tiste učne osebe, ki se v
resnici udeležujejo zborovanj. Zelite je, naj
bodo na dnevnem redu učiteljskih zborovanj
poleg stanovskih tudi predavanja po-
učne vsebine v nadaljnem izobraževanje uči-
teljstva. To dovoljenje pa velja k večjem
za enkrat na mesec. Ako količka mogoče,
naj se za zborovanje določi četrtek.

Šolska vodstva naj pravočasno na-
znanijo okrajnemu (mestnemu) šolskemu
svetu dan in kraj zborovanja ter one učne
osebe svoje šole, ki se nameravajo udeležiti
dotičnega zborovanja.

S to odredbo se obenem ukinjajo vse
dosedanje tozadevne odredbe blvših de-
želnih šolskih svetov.

Predstnik: Vadnjal I. r.

Prosvetni oddelek za Slovenijo.
Stev. 17.357. Ljubljana, dne 7. okt. 1924.
Predmet: Razveljavljanje odlok
viš. šol. sv. z dne 16. 12. 1919.
št. 16.153, s katerim so dnevi
učit. zborovanja pouka prosti.

Vsem okrajnim šolskim svetom.

Ker itak odpade med letom mnogo
šolskih dni, razveljavljam odlok viš. šol.
sveta z dne 16. decembra 1919, št. 16.153,
s katerim sem dovolil, da se smatrajo dne-
vi ob zborovanjih učiteljskih društev prosti
pouka za tiste učne osebe, ki se v res-
nici udeležujejo zborovanj.

Vabil naslov, naj o tem obvesti šol-
ska vodstva.

Šef oddelka:
prof. Vadnjal, s. r.

Ne glede na spremembo režima bi
izpregovorili in moramo izpregovoriti o
vprašanju, ki ga vsebuje gorenja odlo-
ka. Vprašanje prostih dni ob prički zbo-
rovani učiteljskih društev tangira namreč
vprašanje nadaljnje izobrazbe uči-
teljstva in iz tega gledišča ga mi preso-
jamo in hočemo, da se ga tudi rešuje s
strani odločajočih faktorjev pri prosvet-
ni upravi.

Ne bomo dokazovali, da bi pomenila
ukinitev delovanja učiteljskih društev
veliko škodo za napredek prosvete in ne
bomo dokazovali velikega pomena, ki ga

ima UJU za napredek prosvete v državi.
Dosedaj so še vsi prosvetni faktorji pri-
poznali in podpirali to privatno iniciativa-
vo učiteljstva, samo zadnji režim se je
pokazal sila majhnega in maščevalnega
v tem oziru.

Statistika nam dokazuje, kako važno
kulturno nalogu vrše učiteljska dru-
štva.

Preden pa je gospod šef prosvete
ukinil prosti dnevi ob zborovanjih, pa
bi moral pomisliti še na druge okolnosti.

Uradne okrajne učiteljske konferen-
ce se ne vrše več vsako leto, ker se
okrajni šolski sveti izgovarjajo, da vsa-
koletne konference okrajno blagajno, ki
krije te stroške, preveč obremenjujejo,
vrše se namreč le vsako drugo ali celo
vsako tretje leto.

Te konference nadomeščajo edino
zborovanja učiteljskih društev in se vrše
na njih ceo oficielni deli uradnih konfe-
renc. Namesto na uradnih konferencah
je učiteljstvo na zborovanjih volilo za-
stopnike učiteljstva v okrajne šolske
svete, v stalne odbore in v odbore okraj-
nih učiteljskih knjižnic in reševalo vpra-
šanja, ki se tičejo uradnih konferenc. To
se je vršilo predvsem v mariborski ob-
lasti.

In zakaj se je to vršilo na zborova-
njih? Zato, da je bil erarju prihranjen
denar, ki ga ni hotel žrtvovati v to svr-
ho in ker je bil učiteljstvu napredek šol-
stva pri srcu. Učiteljstvo pa je prihajalo
na zborovanja na lastne stroške, da je
reševalo uradne zadeve in je krilo vse iz
lastnega žepa.

In pride mož, ki udari učiteljstvo za
to požrtvovanost s kolom in mu vzame
še prosti čas za ta zborovanja. Toda pi-
udaril učiteljstvo, temveč je postavil le
sebe na sramotni oder pred požrtvova-
nim učiteljstvom.

Učiteljstvo se je doslej udeleževalo
učiteljskih zborovanj na svoje stroške
vsaj dvakrat, pa tudi večkrat na leto,
četudi so bili zlasti oddaljenim učiteljskih
osebam taki sestanki v šolske svet-
he v občutno škodo. Sedaj pa, ko bi mu
bila olajšana zborovanja vsaj s počiv-
no vožnjo, za kar se je učiteljstvo tudi
dolgo potezalo, mu šef prosvete prepove
proste dneve za zborovanja.

nica je vlovila pri tem mrzlo-mokrem
delu ozebljene in revmatizem. Ne pride ji
pa na um, da to delo ni samo nepotrebitno,
temveč še celo naravnost škodljivo.
Majhne količine zemlje, ki se drže repe
in korenja so neobhodno potrebne za
prebavo in tvoritev kosti, saj ravno po-
zimi ne more svinja do teh snovi. Tudi
pri svinjah ni naglica kaj prida. Pa sku-
hajo rejo v lončih ali kotilih, treba je svinje
nakrmiti, čas je drag, piča vroča, ne
da se zmečkat, pomaga pa radikalno
sredstvo. V pičo nalije hitro toliko vode,
da se ohladi. Rad bi videl obraz kmeta,
ki bi imel na mizi vrelo juho ali kašo, pa
bi mu jo hotela skrbna zakonska družica
ohladiti s korcem mrzle vode. Sploh se
daje svinjam preveč tekoče hrane, kar
provzroča mnoge bolezni in medlost. Le-
ko začnejo svinje pitati, vedo, da rabi
svinja masivne hrane. Premalo se gleda
tudi na snago posode. Res je, da prebrodi
svinja s slastjo največjo nesnago, ne pre-
naša pa zlepia plesnjivih in skvašenih
reči. Največja zapreka uspešne svinjere-
je so kužne bolezni. Ni pa to toliko ele-
mentarna nezgoda, kakor posledica ne-
znanja. Sicer so ljudje že precej opustili
misel na »uroke« in »snareto«, napredovali
pa tudi niso mnogo. Ko je kužna bo-
lezni že v hlevu, je edino radikalno zdra-
vilo samo nož. Neizmerne važnosti so
preventivna sredstva proti kužnim bo-
leznim, namreč primerna prehrana, gi-
banje v svežem zraku in snaga. Ta sred-
stva dajo živali odporno silo proti bo-
lezni. Pa še nek nedostatek svinjereje bi
omenil, česar pa ne moremo uporabljati

Na ta način pa bi tudi učiteljstvo
sploh ne moglo zborovati več. Večina
večrazrednic ima zaradi pomanjkanja
učnih prostorov od oktobra do maja ce-
lodnevni nerazdeljen pouk, vrhutega pa
je ob četrtekih pouk v ponavljajnih in ob
nedeljah tudi na obrtno-nadaljevalnih
šolah. Tako v tem času sploh ni mogoče
prirejati učiteljskih zborovanj, ne da bi
bil v omenjenih dneh pouka prost dan,
ker se izostali pouk sploh ne more na-
domestiti. Na dejeli je torej vsako zbo-
rovanje in skupno nadaljno izobraževanje
izključeno ter s tem odpade še edina
inicijativa za nadaljno in prosvetno delo-
vanje učiteljstva. Učitelji pa so poleg
tega v prostem času zaposleni kot ob-
činski tajniki, v posojilnicah, v knjižni-
cah, pri krajnih šolskih svetih, voditelji
s strankami itd.

Ako bi ostal preklic v veljavi, je go-
tovo, da nastane pri učiteljstvu in v šol-
stvu zastoj, ki bi se ne mogel v dogled-
nem času popraviti brez večje škode.
Povdoriti je tudi treba, da je imel
šolo, kdo se ni udeležil zborovanja in

Nasilja bivšega prosvetnega režima.

— na Izjava odbora učiteljskega dru-
štva za Mežiško dolino, sklenjena na seji
dne 5. novembra 1924.

V »Slovencu« od 7. oktobra je uvod-
ničar na skrajno žaljiv način napadel
slovensko učiteljstvo, »liberalno« uči-
teljstvo, »ki ima danes za svojega vodi-
telja proslugega Luka Jelanca«. Hotel je
ocitno udariti vse slovensko v UJU or-
ganizirano učiteljstvo, ako ne ves stan,
zato napada ne moremo prezreti.

Njemu, ki brez čuta za časniško
odgovornost in dostojanstvo pavšalno
sramoti ogromno večino slovenskega
učiteljstva, predstavljajoč ga kot izdro-
dek slovenskega lažiliberizma, očita-
joč mu vsako možno neznačajnost, očita-
joč mu moralno zastrupljevanje naro-
na, ne odgovarjamo, ker se s svojim pre-
tiranjem in lahkomisnim generalizira-
njem sam obsoja. Zato tudi ne čutimo
moralne obveznosti, napram takim na-
padom braniti svojo čast pred sodi-
ščem. Pravimo pa to-le na naslov vseh,
ki se čutijo poklicani, nas moralno soditi:

Res, dovolj je poleg svetih tudi
temnih strani v zgodovini slovenskega
učiteljstva, a najtemnejše so one, ki pri-
čajo o njegovi bedi in poniranju tam,

pri pouku v šoli, temveč le v resnem
razgovoru z odraslimi. Generalna napa-
ka naše svinjereje se vrši pri plemenitvi.
Dočim so za plemne primerni le mladiči
iz drugega in starejšega gnezda, se v na-
ših krajih svinje po prvem gnezdu spi-
tajo in pokoljejo, naraščaj je slaboten,
brez vsake odporne sile, podvržen vsem
mogočim boleznim, cela pasma pa dege-
nerirana. Vendar v tej zadavi pri kmeti-
ih besedami ne bomo dosti dosegli,
kakor marsikje druge tudi ne, potreben
bo oster oktroj s strani vlade.

Sploh pa bo morala država marsikje
poseči vmes s pametnimi naredbami
in gmotno podporo. Kmetijski pouk na
osnovni šoli bo zahteval mnogo nazoril,
orodja, preparativ, primerno urejen šolski
vrt, večje izdatke za gnojila, semena,
sadiko in cepiče. Da bi učiteljstvo
doprinalo za kmetijski pouk gmotne žrtve iz lastnih
dohodkov, ki so itak globoko pod eksistenčnim minimom,
ni verjetno. Če že kmetske
občine vsled nerazumevanja
ne bodo hotele žrtvovati za
kmetijski pouk primernih
zneskov, je to dolžnost parlamenta
in vlade, kot najvišjih oblasti naše agrarne države. Ako bodo kompetentni faktorji
storili vse potrebno, se tudi učiteljstvo
ne bo odtegalo in se bo poglobilo v
lastni delavnosti v najbolj pereča gospo-
darska vprašanja.

Za najbližjo bodočnost naj služijo
sledče smernice:

Splošna izobrazba je pod-
lagata vsaki strokovni, tudi
kmetijski šoli. Vsled tega odo-
ločno ugovarjam vsakemu
kršenju dobe šolske obvez-
nosti na osnovni šoli, ker bi
bilo to v kvar splošni iz-
obrazbi.

Kmetijski pouk je potre-
ben, računajoč pa s potrebo,
mora se snov kmetijskega
pouka ozirati na lokalne raz-
mere. Snov, načela in smer-
nice kmetijskega pouka je za posamezne kulturne skupine
ugotoviti na uradnih učiteljskih
konferencah. Te konfe-
rence imajo tudi mnogo dru-
gega gradiva, ki čaka najne-
rešitve, torej se naj skličejo
čimprej, stroški se naj kri-
jejo iz budžeta ministrstva
prosvete, event. ministrstva
poljoprivrede.

Dokler se to ne izvrši,
skošaj vsak učitelj spozna-
vati dobičkanosne gospodar-
ske panoge svojega okoliša,
odpravljati njih nedostatke,
uvejavljati povsod novejše
pridobitve na teh. Teorije se
naj učenci naučijo v šoli le to-
liko, kolikor je brez pogojno
potrebno za razumevanje
praktičnega pouka.

(Konec.)